

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi J. B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w K. w sprawie o sygn.
I ACa 145/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w K.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 9 kwietnia 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w K. w sprawie o sygn. I ACa 145/23 nastąpiła przewlekłość
postępowania;**
- 2. przyznaje J. B. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w K.
sumę pieniężną w wysokości 3 000 (trzy tysiące) złotych za okres
od 18 lipca 2018 r. do 9 kwietnia 2025 r.;**
- 3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w K. wyznaczenie terminu
rozprawy w sprawie o sygn. I ACa 145/23 nie później niż
w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu
Apelacyjnego w K. odpisu postanowienia stwierdzającego
przewlekłość postępowania;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w K. na
rzecz r.pr. D. F. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych
podwyższoną o kwotę 55,20 (pięćdziesiąt pięć 20/100) zł podatku**

od towarów i usług wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia odpisu postanowienia Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w K. do dnia zapłaty tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej J. B. z urzędu.

Tomasz Demendecki

Tomasz Przesławski

Adam Redzik

UZASADNIENIE

J. B. (dalej: „skarżący”), działając przez pełnomocnika profesjonalnego, pismem datowanym na 12 lutego 2025 r. wniósł skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w K., sygn. I ACa 145/23, wnosząc o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w K. pod sygn. akt: I ACa 145/23 nastąpiła przewlekłość postępowania,
2. zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w K. wyznaczenia w sprawie o sygn. akt: I ACa 145/23 rozprawy – względnie posiedzenia niejawnego – w terminie 3 miesięcy od dnia rozpoznania skargi,
3. przyznanie na rzecz J. B. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w K. sumy pieniężnej w wysokości 3500 zł (trzy tysiące pięćset złotych),
4. przeprowadzenie dowodu z akt sprawy prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w K., I Wydział Cywilny pod sygn. akt: I Aca 145/23, w szczególności z: apelacji J. B. z dnia 9 stycznia 2023 r., karty przeglądowej z dnia 11 stycznia 2023 r., pisma Sądu Apelacyjnego z dnia 31 marca 2023 r., pisma Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 19 maja 2023 r., pozwu J. B. o zapłatę, wyroku Sądu Okręgowego w N. z dnia 22 listopada 2022 r., sygn. akt: I C 815/18 celem wykazania faktu, że: 1) w niniejszej sprawie zaistniały przesłanki uzasadniające stwierdzenie, że w postępowaniu apelacyjnym nastąpiła przewlekłość postępowania, 2) adekwatna suma pieniężna, jaka winna być zasądzona na rzecz Skarżącego wynosi 3500 zł,
5. przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w K. na rzecz radcy prawnego D. F. kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej J. B. z

urzędu – oświadczam, że opłata nie została zapłacona przez Skarżącego w całości lub w części.

W uzasadnieniu skargi przedstawiono dotychczasowy przebieg postępowania. Skarżący wskazał, że Sąd Apelacyjny poprzestał na doręczeniu odpisu apelacji stronie przeciwnej, poinformowaniu stron o składzie i dołosowaniu składu i poinformowaniu o tym fakcie stron. Jak wskazano, od ponad 21 miesięcy Sąd Apelacyjny w K. nie podjął żadnych dalszych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, w tym m.in. nie skierowano sprawy do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym i nie wyznaczył terminu przedmiotowego posiedzenia – względnie nie wyznaczono terminu rozprawy. Podniesiono, że w sprawie nie można przyjąć, że jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości, a także zachowanie się stron, w szczególności skarżącego, miało wpływ na powyższe.

Pismem z 21 lutego 2025 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w K. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu wskazano, że przyczyną nierozpoznania sprawy jest sytuacja kadrowa I Wydziału Cywilnego i liczba spraw oczekujących.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawodawca w art. 2 ust. 2 u.s.p.p. wskazał elementy podlegające analizie na etapie postępowania w przedmiocie przewlekłości. W świetle tego przepisu dokonując oceny uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Wskazać należy, że ustawodawca nie zdecydował się na określenie terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodejmowaniu czynności należy utożsamiać z przewlekłością sądu (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20).

Ocena przewlekłości postępowania ma jednak charakter indywidualny i uwzględnia okoliczności konkretnej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W toku postępowania o stwierdzenie przewlekłości postępowania sąd oceniający sprawę analizuje nie tylko okres zaniechania jej rozpoznania, lecz bierze pod uwagę wszystkie kryteria, o których stanowi art. 2 ust. 2 u.s.p.p.

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt postępowania toczącego się w Sądzie Apelacyjnym w K. o sygn. I ACa 145/23. Postępowanie sądowe w ocenianej sprawie zainicjowane zostało 18 lipca 2018 r. (data prezentaty Sądu Okręgowego w N., k. 1).

Akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w K. 17 stycznia 2023 r. (data prezentaty, k. 518).

18 stycznia 2023 r. przeprowadzono w systemie SLPS losowanie sędziego referenta (k. 519).

17 marca 2023 r. zarządzono poinformowanie pełnomocników stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy i doręczenie odpisu apelacji powoda Prokuraturii Generalnej (k. 520).

11 kwietnia 2023 r. (data nadania w placówce pocztowej) wpłynęła odpowiedź na apelację (k. 528).

21 kwietnia 2023 r. zarządzono przedłożenie akt sprawy sędziemu referentowi celem rozważenia skierowania sprawy na posiedzenie niejawne (k. 529).

Zarządzeniem z 16 maja 2023 r. zarządzono przedłożenie akt Prezesowi Sądu Apelacyjnego celem rozważenia wydania zarządzenia o rozpoznaniu sprawy w składzie 3-osobowym z uwagi na skomplikowany charakter, zawiadomienie o składzie sądu pełnomocników oraz złożenie akt do archiwum w oczekiwaniu na wyznaczenie terminu posiedzenia niejawnego (k. 532).

18 maja 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego zarządził rozpoznanie sprawy w składzie 3 sędziów (k. 530).

Przedstawiony przebieg postępowania apelacyjnego daje podstawy do przypisania Sądowi Apelacyjnemu w K. nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Sąd Apelacyjny od 18 maja 2023 r. nie podjął żadnej czynności zmierzającej do rozpoznania sprawy. Sąd Apelacyjny w K. od 11 kwietnia 2023 r. dysponuje stanowiskami stron w przedmiotowej sprawie. Żadna ze stron nie podejmowała czynności, które powodowałyby konieczność podejmowania czynności o charakterze incydentalnym. Co więcej sprawa została skierowana do archiwum, co powoduje, że strona pozostaje w niepewności co do terminu rozpoznania sprawy. Taka sytuacja jest niedopuszczalna i powoduje naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Sytuacja, która wystąpiła w ocenianej sprawie narusza konstytucyjne prawo strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

W sprawie wystąpiła beczynność, która nie znajduje żadnego obiektywnego usprawiedliwienia.

W realiach niniejszej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w K., należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością

usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Strona nie może ponosić negatywnych konsekwencji związanych z organizacją wymiaru sprawiedliwości.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w K. w sprawie o sygn. I ACa 145/23 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwotę 3000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 3000 zł za okres od 18 lipca 2018 r. do 9 kwietnia 2025 r.

W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w K.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p. na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu w K. wyznaczenie terminu rozprawy w sprawie o sygn. I ACa 145/23 nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w K. odpisu postanowienia stwierdzającego przewlekłość postępowania.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. w zw. z § 2 i § 23 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. 2024, poz. 764), w myśl zasady odpowiedzialności za rezultat postępowania. Ponieważ skarga na przewlekłość postępowania okazała się zasadna, Sąd zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w K. na rzecz radcy prawnego D. F. kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu podwyższoną o wartość podatku od towarów i usług, tj. 55,20 zł. (§ 4 ust. 3 ww. rozporządzenia).

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Tomasz Demendecki Tomasz Przesławski Adam Redzik

MR

[r.g.]